

Forelæsning om valnød

af Professor Anton Pedersen

Juglans regia

Valnød kan blive et 20-30 m højt træ, der minder om egen. Barken er sølvgrå, knopperne store og butte, bladene store, uligefinnede, læderagtig med olieagtige kirtler. Hanblomsterne sidder i lange rakler, hunblomsterne få sammen.

Frugten er en stenfrugt med et temmeligt tyndt yderlag, kimen er krøllet. Valnødden hører hjemme i Syd- og Sydøsteuropa, Asien og Kina. Den forekommer i forskellige former. Det er en meget gammel kulturplante, der omtales flere gange i historien, den nævnes i Capitulare og af Henrik Harpenstreng, af romerne kaldet "nux gallica" (fransk nød).

Planten synes tidligt at have vandret mod nord, sandsynligvis med romerne. Det danske navn valnød, det tyske Walnuss, det engelske walnut er afledet af navnet på den franske provins Valskland eller Velskland.

Dyrkningen er af meget stor betydning. Frugterne er meget værdifulde til spisebrug. Kernerne indeholder ca. 50 % olie, der kan udvindes til en meget fin spiseolie. Grønne, umodne valnødder kan syltes. Opbevaring af valnødder sker bedst ved 3-4 grader.

I husholdningen kan opbevaringen ske i klid, så kan nødderne holde til maj. Bruges der sand til opbevaring, bør den først glødes. Hvis kernerne skrumper under opbevaringen, kan der bødes herpå ved at lægge dem i blød i sødmælk i 12-14 timer inden brugen.

Svovlsyrling har været anvendt til blegning af frøskallerne. Den almindelige vare i handelen er hele nødder. Industrien foretrækker afskallede nødder, afskalningen foregår som regel i maskine. Nødderne forsendes i sække, og de enkelte nødder kan være stemplet på samme måde, som man bruger for danske æg.

Valnød er ikke plaget af sygdomme eller skadedyr af nogen art.

SORTER

Sortskrav er bl.a. tidlig, årlig bæring, god frugtbarhed, storkernede, tyndskallede frugter, der hurtigt afkaster den ydre skal. Normalt formeres valnødder ved frøudsæd, hvis man fortsætter på denne måde, må der findes gode modertræer, og nedarvningsforholdene skal undersøges. En ulempe er, at de først bærer frugt i en sen alder, de kan godt være 12-15 år.

Unge træer har dog hunblomster, der kan bringes til at bære, hvis de er anbragt i nærheden af ældre træer. I gamle dage mente man, at træer kunne bringes til bæring ved prygling. Bentzien mente dog, at det var gammel overtro, men gav dog den forklaring, at når man ved prygling (med knipler) kvæstede barken, virkede det som en ringning. I udlandet har man vegetativt formerede navnesorter. Hvilke sorter, der bør foretrækkes herhjemme, er uklart.

Podning hos os kan ikke ske på friland, men må ske i hus. Som grundstamme bruges Juglans regia eller J. nigra. Grundstammerne indpottes, f. eks. i drænrør, fremdrives i hus og podes i januar-februar ved kopulation med tungesnit.

Der kan opstilles følgende system over sortsinddelingen:

Med meget store frugter, kæmpevalnød, 5-6 cm store frugter

- * Tyndskallet valnød (tenera), tidlig og af god kvalitet
- * Almindelig hestevalnød
- * Valnød uden skal (membranacea), ikke værd at dyrke

Med middelstore frugter

- * Almindelig valnød (rotunda)
- * Langagtig valnød (oblonga), har de mest værdifulde frugter

Med små frugter

- * Bjergvalnød (preparuriens) med små, men godt udfyldte nødder
 - * Sct. Hans-valnød (serotina), sentblomstende og sentmodnende
 - * Klasebomstrende valnød (racemosa)
-

Tre gode franske sorter er: 'Franquette', 'Mayette' og 'Parasienne'.

Af andre arter og krydsninger kan nævnes:

Juglans nigra, J. sieboldiana, J. manchurica, J. californica, J. hindsii.

J. hindsii x J. regia har givet sorterne 'Paradox' og 'Royal', som er gode grundstammer.